

הנדון:

שני עשרי עשרים

ביסודו של דבר, זוהי בעייה רציונלית, שיש לה היבטים רציונליים ופיתרון רציונלי, וחזקון דיון רציונלי.

אין זה סוד שאני מקיים מזה חמש שנים חילופי דברים רצופים עם אישים בכירים באש"ף. אחד מהם, ידידי סעיד המאמי, זיכרונו לברכה, שילם בחייו עבור מגעים אלה, אחרים סיכנו, ועדיין מסכנים, את חייהם למען עניין השלום. נפגשתי עם מנהיגים פלסטיניים בכירים גם בחודש האחרון.

אני מעז לאמר כי אין בבית הזה אדם המצוי יותר ממני במה שמתרחש בתוכי התנועה הפלסטינית. בתוכי אש"ף.

ואני מודיע לכנסת, במדוא האחריות: ההנהגה הפלסטינית המוסמכת מוכנה עתה לעלות על דרך השלום עם ישראל, על בסיס של דו קיום בשתי מדינות לאומיות, זו לצד זו, בשכנות טובה ובקשרים הדוקים. ההצהרות שנמסרו בעניין זה, מפי המנהיגים העיקריים, משקפות את המציאות.

בוודאי, יש יסודות קיצוניים באש"ף, שטרם השלימו עם המציאות. קיים שיתוף-פעולה אוטומטי בין חזית הסירוב הפלסטינית וחזית-הסירוב הישראלית, והאחת מזינה את השנייה. המיסמך הנושא את שמו של אליהו בן-אלישר, הקריאות החוזרות ונישנות לגירוש הערבים מן הארץ, מעשי האיית-אללה לוינגר — כל אלה מזינים את מעשיהם של אחמד ג'בריל והאיית-אללה ג'ורג' חבש, ולהיפך.

אני קורא לשיתוף-פעולה מסוג אחר, בין חזית החיוב הישראלית והפלסטינית. מעשה חיובי אצלנו יעודד מעשה חיובי בצד השני, ולהיפך. **בהקשר זה אני מודיע על נס את דבריו של השר משה דיין מהיום, ובהם הכרה מפורשת באש"ף. אני מברך אותו על כך.**

מאיר עמית: זו פרשנות! **צ'רקי ביטון:** מה זה פרשנות? זו הכרה רשמית! **אורי אבנרי:** אני קורא את דבריו של השר דיין, בתרגום מילולי מאנגלית, כפי ששודרו היום בשידור חי מפיה, לאמור: "אש"ף אינו מדינה, אך אין אנו יכולים להכחיש את מעמדו וערכו בסיכסוך, ובסופו של דבר כדי להשיג הסכם, יש לא רק טרוריסטים או אירגון טרור, יש גם צד אזרחי, זאת אומרת הפליטים הפלסטיניים. אף אחד, וודאי לא אנו, אינו חושב שיושג הסדר סופי של הסיכסוך במיזמה התיכון בלי יישוב הפליטים..." **ז'ק אמיר:** מחר בבוקר משה דיין יכחיש, ויגיד שהוא לא התכוון לכך.

אורי אבנרי: אני מברך את השר דיין על הדברים שהוא אמר היום. אינני מתחייב לבדך אותו על הדברים שיאמר מחר.

ני קורא לכנסת לפתוח בדיון רציונלי וראציונלי על נושא זה, כדי לשקול בקור-רוח ובצלילות-הדעת את הסיכויים והסכנות, הכרוכים בפיתרון זה. אשר לי, אחרי שיתוּי עם מנהיגים מצריים ופלסטיניים כאחד, הריני משוכנע באלה:

- אין ביטחון ואין רווחה לישראל, אלא בשלום כולל.
- אין שלום כולל, אלא בהשתתפות העם הפלסטיני.
- אין הסדר עם העם הפלסטיני, אלא באמצעות אש"ף.
- מדינה פלסטינית אינה איום על ישראל, אלא תנאי בלתי-עבור לקיום השלום והביטחון.

השלום הזה הוא האפשרות האחת, ישנה אחרת, והלב נחרד מול מוראותיה, אם לא יקום השלום, תשלום המילחמה. ההזדמנות ההיסטורית תחלוף, כלא היתה, שערי השמיים, שנפתחו עליידי מעשהו הנועז של איש אחד שבא לאולם הזה, ייסגרו בטרקיה גדולה. מילחמת-נצח תבוא למרחב הזה, הקנאות החשוכה של צד אחד תיענה בקנאות האפלה של הצד השני, דם ודמעות, אש וחורבן, דיכוי גובר והולך בשטחים הכבושים. בידוד גובר והולך של ישראל בעולם. התרחקותם של אחרוני יידינו מאתמול, שנתנו את ידם לשאיפת החרות של עמי-ישראל, אך שלא יתנו את ידם לרמיסת שאיפת החרות של עם אחר.

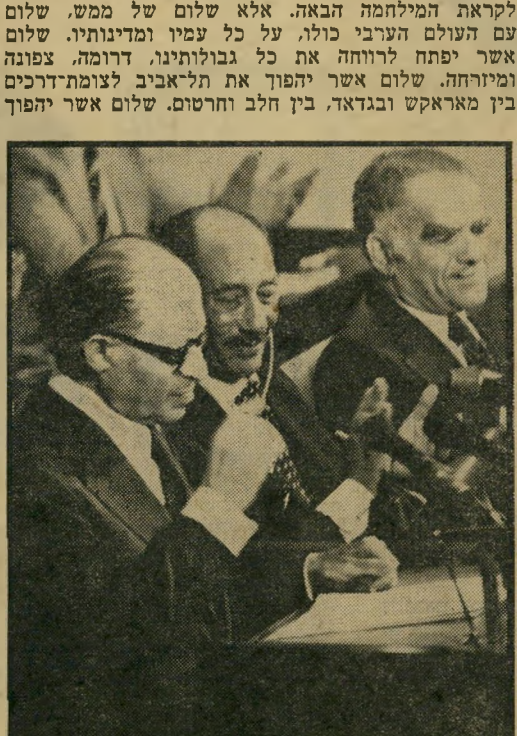
זוהי הכרירה. אלה הן שתי האפשרויות. אין שלישית, וכל הטוען בכנסת הזאת שיש אפי שרות אחרת, שמצויים תעשה שלום נפרד, שאפשר להתחכם בעזרת טכסים זה או אחר, הריהו טועה ומטעה, ומכיא על עמנו כבי דורות.

הגורל בחר בכנסת הזאת, הכנסת התשיעית, כדי שתביא את השלום. היא מצויה להתרומם לגודל השליחות הקדושה הזאת, להתמסר לה בכל ליבה ונפיה, לה, למען לא ייאמר עליה ביום הדין: השעיה הגדולה מצאה כנסת קטנה.

מיקססה-שווא של ארץ-ישראל השלמה, שריד אומלל של אתמול, החוסם את דרכנו אל המחר, זהו ההטא הקדמון, שכגללו אנוחנו עלולים להחמיץ את ההזדמנות ההיסטורית לדורות, ואולי לנצח, זהו ההטא הקדמון, המעוות והמספק והמעקם את השאיפה לשלום.

בוודאי, רבים בכנסת הזאת רוצים בשלום, אשר יתן הכשר להמשך החוקתנו בשטחים הכבושים, להמשך שלי-טתנו על מיליון ושמונה מאות אלף בנים של עם אחר, לשליטת זכותו של העם הפלסטיני לחרות לאומית במדינה משלו. אך שלום כזה הוא פטה-מורגאנה, אין הוא קיים אלא בדמיונם של הווייהיות.

אני קורא לכנסת התשיעית לראות את הברירה האחת והיחידה הקיימת במציאות. האפשרות האחת: שלום של אמת, לא היערכות חדשה של צה"ל בחזית חדשה, לא התבצרות מחודשת לקראת המילחמה הבאה. אלא שלום של ממש, שלום עם העולם הערבי כולו, על כל עמיו ומדינותיו, שלום אשר יפתח לרווחה את כל גבולותינו, דרומה, צפונה ומיזרח, שלום אשר יהפוך את תל-אביב לצומת-דרכים בין מראקש ובגדאד, בין חלב וחרטום. שלום אשר יהפוך

אל-סאדאת בין שמיר ובגין בכנסת

את ישראל העצמאית, הריבונית, שותפה שוות-זכויות בשוק מרחבי משותף, בברית-הגנה מרחבית, בגוש מדיני מרחבי, שלום שבו ניתן לשלב יחד את היתון של מדינות הנפט הערביות, את כוח-האדם של מצריים, את האדמה של סודאן, את המים של עיראק, את הלהט של הפלסטינים את הדינאמיות של ישראל, את תמיכת היהודים בעולם, את המשאבים של המרחב הכביר הזה כולו, במעצמה עולמית חדשה.

אין זה חלום, שלום זה נמצא עתה בהישג יד. עלינו רק להעז ולהושיט את ידנו. כל האפשרויות האלה נדונות עתה בפה מלא בקאהיר, לא כיעדים רחוקים, אלא כמטרות מיידיות. אם הכנסת התשיעית תעלה על הדרך הזאת, הכנסת העשירית תשלח את נציגיה לפרלמנט מרחבי, יש מחיר להגשמת התוכנית הזאת. **ויאמר נא הדבר בכירור, בלי התחמקות. המחיר הוא השיבה לגבולות ישראל, מלפני מידחמת ששתי הימים. המחיר הוא מתן הזכות המלאה לעם הפלסטיני להקים את מדינתו לצידנו, תוך יחסי שלום, אחווה ושכנות טובה.**

מיוון שזהו הנאום האחרון שלי בכנסת, שאין בו הפרעות וקריאות-ביניים, אני מבקש לאמר כמה מילים שקטות על בעיית-הבעיות: הבעייה הפלסטינית, הבעייה הזאת הפכה אצלנו עניין מוספתי, עניין מופלצתי, עניין של שדים ורוחות. אולם

מה הם שני כדורי-העופרת הקשורים לרגליה של כנסת זו, עד כי אינה מסוגלת להתרומם לגודל השעה? אלה הם השטחים הכבושים, הגדה והרצועה, המושכים אותנו מטה-מטה.

מהו מיקססה-שווא, המסנוור את עיני הכנסת, שאינו מאפשר לה לראות את המציאות הקוראת לה? הרי זה

ח"כ אורי אבנרי ביקש את בעל המדור הזה לארח בו את נאום-הבכורה שלו בכנסת התשיעית, בעל המדור נענה לבקשה באורח יוצא מהכלל, ומבלי ליצור תקדים.

ארוני היושב-ראש, כנסת נכבדה. לפני שנה ורבע זכתה הכנסת הזאת, הכנסת התשיעית, ברגע של התגלות, שערי השמיים נפתחו, ועולם חדש נתגלה לעינינו.

על הדוכן הזה עמד נשיא מצריים, אנוור אל-סאדאת, ונשא את דברו לעם ישראל. במסע שאין לו אח ורע בהיסטוריה האנושית, בעיצומו של מצב-מילחמה, בא הנה מנהיג הגדולה שבמדינות הערביות, והושיט לנו יד לשלום.

לא להסדר-ביניים, לא לשבות-תנשק, לא להפסקת-ההתחממה באחת החזיתות, כי אם לשלום של ממש, להתפייסות היסטורית בין ישראל היהודית, הציונית, ובין העולם הערבי כולו, מאוקיינוס עד אוקיינוס.

החלום שחלמנו כל חינו, החלום שחלמו אבותינו לפנינו, חלום של ארבעה דורות, הנה עמד להתגשם. ישראל עמדה להתקבל למישפת העמים השמיים, למרחב הגדול שבו שוכנת מדינתנו. לא עוד נטע זר במרחב עויין, לא עוד גטו חמוש ומבודד, לא עוד עם החי על חרבו, ועליה לבדה ביטחוננו.

באולם הזה קרה הנס, מעל הדוכן הזה הושמעה הבשורה. הכנסת התשיעית זכתה בכך, זכות היסטורית, חד-פעמית, שהעלתה אותה מעל לכל כנסת שבאה לפניה ושתבוא אחריה.

זכות זו הטילה עליה חובה כבירה כלפי ההיסטוריה העברית והעולמית: לעבוד למען השלום בכל יום ובכל שעה, ללא אלות, ללא הרף, לא רתע, ללא דיעות קדומות — להשלים את המלאכה, להנחיל לעם ישראל את השלום אשר יפתח פרק חדש בתולדותינו.

זהו המפקדה האחד, המאפיין על כל תפקיד אחר, כשם שהר אזורסמ מאפיין על כל הרי תבלי, על פיו, ועל פיו כליבד, תישפט כנסת זו בסיפרי ההיסטוריה. אם תעמוד במשימה זו, תיזכר לפניה לדורות, אם לא תעמוד בו, תיזכר לדראון.

איך עמדה הכנסת בתפקיד זה במשך חמשה-עשר החודשים שחלפו מאז? החלום הגדול כמעט ונגזר. ההתלהבות הכבירה, שפרצה כנחשול כביר מלב שני העמים, העם הישראלי והעם המצרי — ואנוחנו שהיינו שם, התלהבות זו עדיין רוננת באוזנינו! — התלהבות זו בוזזנה לריק. התרוממות הרוח, אשר יכלה לגבור על כל מיכשול, שככה, במקום תנופת מעשה-האהבה, שפרץ שערי שמיים, באה ההתמק-חות הקטנה, העמידה על המקח, ההתעקשות על קוצו של יו"ד, ההתחמקות, ההתחכמות, הטכסיס, הערמוניות העקרה.

משק כנפיה-ההיסטוריה נשמע באולם הכנסת — והכנסת המשיכה במלאכתה, כאילו לא קרה דבר. הצטרפתי לכנסת הזאת בשבוע שעבר, באתי כמעט במישרין מקאהיר, שם פגשתי את הצמרת הרוחנית והמדינית של מצריים. שמעתי את ה"אני מאמין" של גדולי הסופרים, את השאלות של המדינאים, את רחשי הלב של מאות אנשים פשוטים ברחוב, שמסרו לי את המסר שלהם לכנסת. באתי אל הבית הזה, כשלבי מלא תיקווה, אך גם מלא חרדה.

מה מצאתי כאן? במשך שלושה ימים של דיונים באולם כמעט-ריק, לא שמעתי אף פעם אחת את המילה "שלום", אלא כמליצה ריקה. הנושא האחד המעסיק את מחשבותיהם ותלומותיהם של שלושה וחצי מיליון ישרא-לים, של ארבעים מיליון מצרים, של כל יתודי וכל ערבי באשר הוא שם — כאן, בכנסת, הוא עומד בתחתית הסולם.

נדמה לי שהאולם הזה, שאין בו חלונות, ששום מושב שד רוח רעננה אינו מגיע אליו, המנותק מן האוויר הצח של ירושלים כמו ציף לדת בתחתית הים, אינו נמצא כלל בירושלים, אף לא בישראל, אף לא במרחב השמי, אלא על פלנטה אחרת.

מה הם שני כדורי-העופרת הקשורים לרגליה של כנסת זו, עד כי אינה מסוגלת להתרומם לגודל השעה? אלה הם השטחים הכבושים, הגדה והרצועה, המושכים אותנו מטה-מטה.

מהו מיקססה-שווא, המסנוור את עיני הכנסת, שאינו מאפשר לה לראות את המציאות הקוראת לה? הרי זה